

Мартін А. М.,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри методик дошкільної та початкової освіти
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка*

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ТА АКТУАЛІЗАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасний етап розвитку освіти характеризується посиленням уваги до питань навчання і виховання учнівської молоді, створення відповідних умов для реалізації особистісного інтелектуально-творчого потенціалу підростаючого покоління. Важлива роль у цьому процесі належить Новій українській школі. Саме, як ефективність її функціонування, як соціально зумовленої педагогічної системи, спрямованої на забезпечення творчих потреб учнів у процесі дослідницької діяльності, формування їх творчої активності, самостійності та креативної культури.

Вищим рівнем розвитку умінь є дослідницькі, які передбачають вміння застосовувати певні прийоми наукового методу пізнання в умовах вирішення навчальної проблеми, у процесі виконання навчально-дослідницького завдання. Це потребує розвиток в учнів здатності до самостійних спостережень, дослідів, які набуваються у процесі вирішення дослідницьких задач, що, у свою чергу, передбачає спроможність учня здійснювати аналіз, синтез, проводити виокремлення суттєвих ознак, робити порівняння, узагальнення та висновки.

Дослідницькі вміння постають сукупністю систематизованих знань, умінь і навичок особистості, поглядів і переконань, які визначають функціональну готовність молодших школярів до творчого пошукового розв'язання пізнавальних задач.

Формування дослідницьких умінь молодших школярів – одне із найважливіших завдань сучасної освітньої практики в рамках Концепції Нова українська школа. Дослідницька активність сприяє становленню суб'єктної позиції дитини в пізнанні навколишнього світу. Слід підкреслити, що при створенні передумов для цілеспрямованого розвитку дослідницької активності дітей відбувається розвиток мислення, становлення пізнавальних інтересів, розвиток продуктивної і творчої діяльності, розширення взаємодії дітей з навколишнім світом [2].

У новій українській школі при організації навчання приділяється увага розвитку таких дослідницьких умінь учнів як побудова гіпотез, планування, організація спостережень, збір та обробка інформації, використання і перетворення інформації для отримання нових висновків, інтегрування змісту відразу кількох областей знання [3].

Дослідницьку діяльність можна розглядати як один із шляхів реалізації компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів. Компетентнісний підхід реалізується шляхом формування в учнів системи ключових компетенцій, що складають його суб'єктивний досвід. Поняття компетентності включає мотиваційну, етичну, соціальну та поведінкову лінії, а також результати навчання (знання і вміння), систему ціннісних орієнтацій, звички.

Поступальний розвиток дослідницького досвіду учнів забезпечується розширенням виконуваних операційних дій при вирішенні навчально-дослідних завдань і ускладненням діяльності – від фронтальної під керівництвом вчителя до індивідуальної самостійної діяльності. Залучення школярів до навчально-дослідної діяльності має бути гнучким, диференційованим, заснованим на особливостях прояву індивідуального дослідницького досвіду дітей.

Дослідницька діяльність учнів може бути успішною в тому випадку, якщо вона буде будуватися на наступних принципах: доступності; природності;

свідомості; самодіяльності. Одним із головних принципів дослідницької діяльності учнів є принцип самодіяльності.

Дослідницька діяльність є прогресивною формою навчання, яка дає змогу педагогу виявляти та розвивати особистісні інтелектуальні здібності учнів. Дослідницька діяльність, на відміну від репродуктивної, дає учневі набагато більшу свободу розумової діяльності. Можливість вибору власної предметної діяльності стимулює дитину до самостійного аналізу результатів і наслідків своєї діяльності.

Таким чином, дослідницька роботи в початкових класах (і зокрема при вивченні природознавства) дозволяє дійти висновку, що вона буде ефективною за наступних педагогічних умов: забезпечення наступності в проведенні дослідів і спостережень за природою в початковій школі; цілеспрямованого навчання учнів методиці навчального спостереження та експериментування; урахування вікових та індивідуально-психологічних особливостей молодших школярів; оптимального поєднання репродуктивного та творчого підходів в організації дослідів та навчальних експериментів; запропоновані учням напрями дослідницької роботи мають бути різноманітними; теми досліджень повинні бути цікавими учням і мати практичну спрямованість.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartupochatkovoyi-osviti>
2. Концепція Нової української школи. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>
3. Нова українська школа: основи стандарту освіти. URL: <https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=http://nus.org.ua/wpcontent/uploads/2016/12/nova-schkola1-pantone-363-EC-1.pdf>

4. Чернецька Т. І. Зміст навчально-дослідницької діяльності молодших школярів: ймовірність корегування за напрямками й рівнями. Наукові записки / ред кол.: В. В. Радул, С. П. Величко та ін. Випуск 141. Частина I. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. 200 с.

Федій О. А.,

докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка,

Мірошніченко Т. В.,

кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка,

Мисливець В. М.,

здобувачка вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНИЙ КОМПОНЕНТ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Ефективність роботи з розвитку емоційного інтелекту дітей молодшого шкільного віку значною мірою залежить не тільки від чітко продуманих і визначених змістового та діяльнісного компонентів освіти, а й від системи педагогічного впливу, емоційної компетентності самого вчителя, а також готовності майбутнього вчителя початкових класів до означеної діяльності.